

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **Adalet Bakanı Sayın Abdulhamit Gül** tarafından Anayasa'nın 98'inci ve İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla dilerim.

Filiz KERESTECİOĞLU

Ankara Milletvekili

31 Temmuz'da, kendisine cinsel saldırıda bulunulduğunu söyleyerek, Mehmet A. ve Yusuf G. isimli kişilerden emniyete başvurarak şikayetçi olan Eda Nur Kaplan, şikayetinden yalnızca 1 hafta sonra intihar ederek yaşamına son vermiştir. Şüpheliler ancak Kaplan'ın ölümünden sonra gözaltına alınmış; Mehmet A. darp ve zorlama olmadığı yönündeki doktor raporu doğrultusunda delil yetersizliğinden adli kontrol şartıyla serbest bırakılmış, 11 Ağustos günü tekrar gözaltına alınarak tutuklanmıştır. Diğer şüpheli Yusuf G. ise ancak 10 Ağustos günü gözaltına alınabilmiştir. Yusuf G. de 'nitelikli cinsel saldırı' suçundan tutuklama talebiyle sevk edildiği mahkemece adli kontrol şartıyla serbest bırakılmış ancak Ankara Cumhuriyet Başsavcılığının itirazı üzerine 11 Ağustos günü tutuklanmıştır. Eda Nur Kaplan'ın ablası olayın yaşandığı gün kardeşiyle birlikte buluştukları bu kişilerin kendisi tuvalete gittiğinde Eda Nur Kaplan'ı mekandan zorla götürdüğünü, bunun üzerine polisi aradığını ancak "biz bir şey yapamayız" yanıtını aldığını belirtmiştir. Şikayetçi olduktan sonra ise kardeşinin bu kişilerce sürekli tehdit edildiğini aktarmıştır.

Cinsel şiddetin yarattığı fiziksel ve ruhsal travmalarla baş etmek zorlu bir süreçtir. Çalışmalar, kişinin vücut bütünlüğüne ve benliğine yapılan saldırının ağırlığı kadar, toplumsal önyargıların etkisiyle çevrenin tepkisinden, dışlanmaktan ve damgalanmaktan korkmanın, yaşadıklarından utanmanın, anlattıklarına inanılmayacağından duyulan endişenin de bu sürece eşlik edebildiğini göstermektedir. Failin cezasız kalmasından ve intikam almasından çekinmek, adli mercilere ve yargıya güvensizlik, yaşadığını birçok kez anlatmak zorunda kalma endişesi de eklenince kadınlar bu süreçlerde çok daha fazla zorlanmakta, destek ve şikayet mekanizmalarına başvurmadan dahi imtina edebilmektedir. Eda Nur Kaplan'ın şikayet başvurusu sonrası tehdit edildiğine dair iddialar ve şikayeti sonrası herhangi bir tedbir alınmaması da kadınların çekincelerini haklı çıkarır niteliktedir.

Cinsel dokunulmazlığa karşı suçlar hakkındaki yargılamalarda ise faillerin orantılı cezalandırılmadığı ve kadınlar için onarıcı adaletin sağlanmadığı görülmektedir. Örneğin, Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü verileri, cinsel dokunulmazlığa karşı suçlara bakan Yargıtay 14. Ceza Dairesi'nin 2019 yılında incelediği 13.680 dosyadan 3316 dosyada onama, 1765 dosyada ise bozma kararı verdiğini göstermektedir. Feminist hukukçu Fatoş Hacıvelioğlu bu

dosyalara ilişkin analizinde “yerel mahkemelerde verilen birçok beraat kararının da bu onamalar içerisinde yer aldığını ve bozmaların çoğunun ise “beraat” kararı verilmesi gerektiğinden bahisle yapıldığını” belirtmektedir. Beraat yönünde verilen kararlarda; hakimlerin cinsel şiddet hakkındaki en temel olguları, şiddetin yaratabileceği travmaları, şikayet süreçlerindeki zorlukları yadsıyarak bizzat cinsel şiddete dair mağdur aleyhine işleyen önyargıları benimsediğini ve yargılamayı esasen şiddet mağdurunun eylem ve tutumları üzerinden yaptığı ortaya çıkmaktadır. Yüksek yargıdaki bu vahim tablo, adalet sisteminin genelinde kadına yönelik şiddetin temelinde cinsiyet eşitsizliğinin değil, kadınların ‘kusurlarının’ bulunduğunu söyleyen cinsiyetçi önyargıların yaygınlığına dair fikir vermektedir. Yargının ve Adli Tıp Kurumu gibi kurumların bağımsız ve tarafsız işleyebilmesi için gereken koşulların ortadan kalkmasıyla, faillerin cezadan kaçmak için kravat indirimlerine güvendikleri kadar rüşvet, tehdit veya siyasilerle olan ilişkileriyle kararları etkileyebileceklerine inandıkları bir atmosfer gitgide yerleşik hale gelmektedir.

Eda Nur Kaplan, İpek Er gibi yaşamına son veren birçok kadının öyküsü, kadın intiharları ile erkek şiddetiyle mücadelede kamu kurumlarının zafiyeti arasındaki ilişkiye işaret ederken, cinsel dokunulmazlığa karşı suçlarının etkin kovuşturulması ve orantılı şekilde cezalandırılması için somut politikalar sunan İstanbul Sözleşmesinden çekilme kararı alınmıştır. Oysa ivedilikle yapılması gereken, İstanbul Sözleşmesinde de belirtildiği gibi, hem kısa vadeli destek, adli inceleme, tıbbi bakım hem de uzun vadeli danışmanlık ve destek hizmetleri sunan yaygın ve ulaşılabilir merkezlerin bir an önce açılmasıdır. Erkek şiddetinin önlenmesi ve sonlanması önündeki en büyük engellerden olan cezasızlıkla mücadele amacıyla, şiddetle mücadelede görevli personelin mağdurların insan haklarını temel alan bir yaklaşımla, erkek şiddetinin kaynağında yatan toplumsal cinsiyet eşitsizliğine karşı farkındalık sahibi kişilerden oluşması için ivedilikle harekete geçilmesi gerekmektedir.

Bu bağlamda;

1. Eda Nur Kaplan’ın şikayet başvurusu sürecinde Bakanlığınıza bağlı Adli Görüşme Odalarında görevlendirilmiş personel tarafından Eda Nur Kaplan’a herhangi bir sosyal, psikolojik, hukuki destek sunulmuş mudur?
2. Bakanlığınız Eda Nur Kaplan’ın cinsel saldırıya uğraması hakkında açılan davayı takip etmekte midir?
3. Bakanlığınızın ilgili birimleri şikayeti sonrasında Kaplan ile iletişime geçmiş, durumunu takip etmiş, suçun tekrarı veya yeni suçların önlenmesi ilkesinden yola çıkarak başvurabileceği koruma ve önleme tedbirleri konusunda Kaplan’ı bilgilendirmiş midir?
4. Aleyna Çakır’ın öldürülmesinden sonra serbest bırakılan ve Esra Hankulu’nun ölümüne de neden olan Ümitcan Uygun vakasında olduğu gibi, bu ölümlerde yargı mensuplarının ihmal ve sorumluluğu konusunda bir şüphe, düşünce taşımakta mısınız ve inceleme başlatmayı düşünüyor musunuz?
5. Aleyna Çakır’ın otopsisinde Ümitcan Uygun’a ait sperm ve Y-STR tespit eden Adli Tıp Kurumu raporuyla kuvvetli suç şüphesi olduğu halde Uygun’un Aleyna Çakır cinayetiyle ilgili yargılaması niçin tutuksuz devam etmiştir?

6. Kadın cinayetleri ve cinsel dokunulmazlığa karşı suçlar kapsamında Adli Tıp Kurumunun olayları aydınlatmaya yönelik, hiçbir baskı altında kalmadan ve mağdurun insan haklarını temel alan bir yaklaşımla çalıştığını düşünüyor musunuz?
7. Eda Nur Kaplan'ın şikayet başvurusundan yaşamını sonlandırmasına kadar geçen süreçte başvurusunu değerlendiren içişleri ve yargı mensuplarının görevini ihmal edip etmediği hakkında ilgili bakanlıkların inceleme başlatması yönünde bir girişiminiz var mıdır, yoksa olacak mıdır?
8. İstanbul Sözleşmesinin resmi denetim organı olan, Kadınlara Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddete Karşı Eylem Uzman Grubu, GREVIO'nun 2018 yılında yayımladığı Türkiye raporunda tavsiye edildiği üzere her 200 bin kişi için hem kırsal hem kentsel bölgelerde erişilebilirliği sağlayacak yaygınlıkta cinsel kriz/başvuru merkezleri neden açılmamıştır?
9. Yüksek yargı da dahil olmak üzere yargı personelinin kadına yönelik şiddet ve toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda farkındalığını tespit etmeye yönelik bir araştırmanız bulunmakta mıdır?
10. Kadın intiharları üzerine Bakanlığınızca yapılmış bir araştırma bulunmakta mıdır? Yoksa, bu kapsamda bir araştırma yapmayı planlıyor musunuz?
11. Cinsel dokunulmazlığa karşı suçlara maruz kalanların destek mekanizmalarına ve adalete erişimlerini kolaylaştıracak, hukuk ve yargı mekanizmalarından eşitçe faydalanmalarını teşvik edip sağlayacak çalışmalarınız nelerdir?
12. Son 5 yılda kadına yönelik şiddet ve kadın cinayeti olaylarında görevi ihmal veya suiistimalden kaç hakim ve savcı hakkında soruşturma başlatılmıştır? Kaçında kusur bulunmuş ve ne yaptırım uygulanmıştır?